

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาสมรรถภาพด้านวิชาการของศึกษาธิการอำเภอในเขตการศึกษา 11 สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้ ดังต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.2 การดำเนินการวิจัย

5.3 ผลการวิจัย

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อทดสอบความรู้ ความเข้าใจงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ
- 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ
- 3) เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ

5.2 การดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มศึกษาธิการอำเภอ กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และกลุ่มนักวิชาการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง สำหรับกลุ่มศึกษาธิการอำเภอใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง และกำหนดกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และกลุ่มนักวิชาการศึกษา คิดคำนวณร้อยละ 50 ของประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างรวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 192 คน

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 เป็นแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ งานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของ
ศึกษาธิการอำเภอ

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบทดสอบ ส่งไปทั้งหมด 93 ชุด รับคืน 89 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.69

2) แบบสอบถาม ส่งไปจำนวน 191 ชุด ได้รับคืนจำนวน 187 ชุด คิดเป็น
ร้อยละ 97.90

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอวิเคราะห์
โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ วิเคราะห์
โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) การประเมินคุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ
วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 ผลการวิจัย

5.3.1 ความรู้ความเข้าใจงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ

จากผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอใน
เขตการศึกษา 11 โดยภาพรวม ปรากฏว่า ศึกษาธิการอำเภอในเขตการศึกษา 11 ส่วนมากมี
ความรู้ความเข้าใจงานวิชาการอยู่ในระดับ "ปานกลาง" โดย (1) ศึกษาธิการอำเภอที่ดำรง
ตำแหน่ง 6-10 ปี อายุระหว่าง 41-50 ปี วุฒิสูงกว่าปริญญาตรีจะมีความรู้ความเข้าใจงาน
วิชาการมากเป็นอันดับแรก และส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจงานวิชาการอยู่ในระดับ
"ปานกลาง" (2) ความรู้ความเข้าใจในงานทั้ง 4 ด้าน ปรากฏว่า ศึกษาธิการอำเภอ

มีความรู้ความเข้าใจงานวิชาการอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ยกเว้นด้านการนิเทศและส่งเสริมงานวิชาการอยู่ในระดับ "มาก"

5.3.2 พฤติกรรมการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษานิเทศก์อำเภอ

จากผลการวิจัย พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 11 มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ พฤติกรรมด้านการวางแผนงานวิชาการรองลงไป ได้แก่ การติดตามประเมินผลทางวิชาการและพฤติกรรมการดำเนินงานทางวิชาการ

5.3.3 คุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษานิเทศก์อำเภอ

จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 11 โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับ "มาก" เรียงตามลำดับ คือ คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ คุณลักษณะด้านความรู้ และคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่สมควรนำเสนออภิปราย ดังนี้

5.4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบและแบบสอบถาม

ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีจะมีความรู้ความเข้าใจงานวิชาการปานกลาง สอดคล้องกับ บอลตัน (Balton) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และเป็นผู้ที่ควรได้รับการฝึกฝนงานทางการศึกษามาเป็นอย่างดีความสำเร็จของนักบริหารการศึกษาว่า จะต้องมีความรู้พื้นฐาน มีความสามารถและควรมีประสบการณ์ทางการบริหารเป็นอย่างดี สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานได้ ดังนั้น ศึกษานิเทศก์อำเภอควรหาโอกาสเพิ่มวุฒิทางการศึกษาให้สูงขึ้น เช่นระดับปริญญาโทหรือสูงกว่าปริญญาโททั้งนี้เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์เหตุการณ์บ้านเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ หรือยุคข่าวสารควหาโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะสาขาของการบริหารการศึกษา ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ต่อไป

5.4.2 การทดสอบความรู้ ความเข้าใจงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ

ผลการทดสอบ ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ เท่ากับ 58.16 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางควรมีการปรับปรุง ถ้าพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทั้ง 4 ด้าน คือ การวางแผนงานวิชาการ หลักสูตรและการวัดผลการศึกษา การนิเทศ และส่งเสริมงานวิชาการ และการประเมินผลงานวิชาการแล้วพบว่าด้านการนิเทศและส่งเสริมงานวิชาการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือเท่ากับ 72.90 นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยไม่สูงนัก คือ อยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของประจักษ์ (2521) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอในภาคเหนือ และภาคกลางที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ศึกษาธิการอำเภอมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งยังจัดให้มีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการค่อนข้างน้อย จาเรญญ แฉวไผ่ (2523) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพพบปะของศึกษาธิการอำเภอต่อการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า ศึกษาธิการอำเภอส่วนมากมีประสิทธิภาพต่องานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับ เสริมปัญญา เทียมวัน (2534) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมการศึกษาของศึกษาธิการอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ นักวิชาการศึกษา และนักบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 6 พบว่า การปฏิบัติงานด้านวิชาการเป็นหัวใจของศึกษาธิการอำเภอ แต่ปรากฏว่าศึกษาธิการอำเภอไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะขาดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดทั้งขาดงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์สนับสนุน และวิมล ศิริโยธา (2530) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ สมรรถภาพและลักษณะของศึกษาธิการอำเภอที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ พ.ศ.2528 พบว่า ด้านความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของศึกษาธิการอำเภอต่องานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง และศึกษาธิการอำเภอใช้เวลาในการปฏิบัติงานด้านวิชาการค่อนข้างน้อย การที่ศึกษาธิการอำเภอมีความรู้ความเข้าใจงานวิชาการไม่ดีพอย่อมมีผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้นสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ งานด้านวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ และบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ และควรมีการประเมินสมรรถภาพด้านความรู้ ความเข้าใจการปฏิบัติงานด้านวิชาการของศึกษาธิการอำเภออย่างต่อเนื่อง

5.4.3 พฤติกรรมการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ

จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าพฤติกรรมการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ ทั้ง 3 ด้าน คือด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการดำเนินงานทางวิชาการ และด้านติดตามประเมินผลอยู่ในระดับ "มาก" โดยเฉพาะด้านการวางแผนงานวิชาการ เช่น การกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนงาน การสำรวจสถิติทางการศึกษา การรวบรวมข้อมูล การประชุมคณะกรรมการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ สวัสดิ์ แก้วสมบูรณ์ (2525) ซึ่งดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอในภาคใต้พบว่า พฤติกรรมการปฏิบัติงานด้านวิชาการของศึกษาธิการอำเภออยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยเฉพาะด้านการวางแผนงาน และด้านการติดตามประเมินผลส่วนด้านการดำเนินงานทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลางและจืดจาง ไซยศ (2536) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะพฤติกรรม การบริหารและผลการปฏิบัติงานของศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา 9 พบว่า พฤติกรรมด้านการบริหารการวางแผน และการติดตามประเมินผลงานทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก พฤติกรรมที่ควรดำเนินการให้มาก คือด้านการดำเนินงานทางวิชาการ ได้แก่ การให้ความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษา การประชุม อบรม สัมมนาและการจัดทำข้อมูลทางการศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีการประชุมอบรม สัมมนาทางวิชาการแก่ศึกษาธิการอำเภอ และกำหนดบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานทางวิชาการของศึกษาธิการอำเภอให้ชัดเจนมากกว่านี้

ส่วนด้านการดำเนินงานทางวิชาการอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่การให้การอบรม การประชุมสัมมนา การร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา การเสนอขอความการเป็นวิทยากร ตลอดจนการแนะแนวทางการศึกษา

5.4.4 คุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ

จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า คุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ "มาก" เรียงตามลำดับคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรู้ และด้านความรับผิดชอบ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของวิมล ศิริโยธา (2530) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับ ลักษณะของศึกษาธิการอำเภอที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐาน สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ พ.ศ.2528 พบว่าคุณลักษณะของศึกษาธิการอำเภอต้องงานวิชาการ

อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยเฉพาะด้านความรู้ในเรื่องแผนงานนโยบายทางการศึกษา ส่วนด้านทักษะพบว่าศึกษานิเทศก์อาเภอ มีความสามารถในการจัดทำแผนงาน โครงการ รักความก้าวหน้า ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ตลอดจนยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น คุณลักษณะที่เอื้อต่องานวิชาการที่ศึกษานิเทศก์อาเภอควรคำนึงการให้มาก ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่องานวิชาการอย่างไรก็ตามเนื่องจากศึกษานิเทศก์อาเภอต้องทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานหลายหน่วยงานการเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี ย่อมทำให้งานดำเนินไปได้อย่างราบรื่น สำหรับด้านความรับผิดชอบก็เป็นลักษณะที่จำเป็นเนื่องจากการปฏิบัติงานแม้จะมีหน้าที่เพียงประสานงานก็ต้องรับผิดชอบด้วยงานจึงจะมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการพัฒนาศึกษานิเทศก์อาเภอ ควรเน้นและให้ความสำคัญเรื่องความรับผิดชอบ

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับกระทรวงศึกษาธิการและศึกษานิเทศก์อาเภอ

1) กระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการควรดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ควรเร่งพัฒนาบุคลากร ในสำนักงานศึกษานิเทศก์อาเภอ ให้มีความรู้ความเข้าใจ งานวิชาการให้มากกว่านี้

(2) ปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการให้มีความชัดเจนเพื่อรองรับงานที่สามารถปฏิบัติได้อย่างจริงจัง

(3) ปรับปรุงบทบาท อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการให้สามารถปฏิบัติงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

(4) ควรจัดให้มีการฝึกอบรม เพิ่มพูนความรู้และทักษะในงานด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเกี่ยวกับงานวิชาการ ให้แก่ศึกษานิเทศก์อาเภอให้มาก

2) ศึกษาธิการอาเภอ

(1) ศึกษาธิการอาเภอ ควรพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจงานวิชาการ พร้อมทั้งแสดงความสามารถให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่เหล่านั้น

(2) ศึกษาธิการอำเภอต้องรับผิดชอบงานที่ปฏิบัติจริง เพื่อให้ทุกคนยอมรับ เกิดความเชื่อถือ

(3) ศึกษาธิการอำเภอ ควรจัดทำผลงานของวิชาการ เข้าร่วมการประชุม สัมมนากับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจะได้มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน

(4) ศึกษาธิการอำเภอ ควรมีความริเริ่มในงานวิชาการเช่น เขียนบทความ ทางวิชาการ ทางการศึกษาหรือเป็นวิทยากร เพื่อทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะแสวงหา ความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

5.5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

- 1) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาสมรรถภาพงานวิชาการของศึกษาธิการจังหวัด
- 2) ควรศึกษาวิจัย สมรรถภาพงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการ ศึกษาอื่น
- 3) ควรวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับศึกษาธิการอำเภอที่มีต่อการดำเนินงานทางวิชาการ ในอำเภอจนบังเกิดผลดีต่อการศึกษา